

Z a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 23. Zettortdeenâ 9tâ Zuhni 1838.

B o h m w i l l a.

Gan par to jabrihnojahs, kâ zilweki irr eemannijschees apgehrbu sew taisiht, no ta laifaf kad Decros tas Kunges Uhdamam un wiinna see wai kaschokus taisija, un teem tohs apwille! (I. Mohi. 3, 21.) Bet wiswairaf jazeni ta debbesu Tehwa augsta laipniga gabdaschana, kas katrai semmes weetai sawu ihpaschu mantu irr eerabdijs, no kurras zilweki warr sewin apgehrbu dabbut. Muns paauktu semju eedsihwotajeem irr willa un limi eerabditi, ar ko gehrbtees; un siltu semju eedsihwotajeem atfal sibde un bohmvilla, kas pee muns ne aug. Nu ikfatri to cekahrodami, kas ohtreem irr, darbojahs un publejahs ar sawu mantu, to kofschu un patihkamu istaisiht, lai sweschineeki to kahro. Ta rohnahs andele un kuptschoschana, un pabribles un leela strahdaschana, un neisskai-tams pulks zilweku maifi pee tam pelnahs. Enlenderu semme trihs reis tif dauds zilweki, kâ wissâ Kursemme miht, pee bohmvillas strahda. Un zittas Ciropa semmes arridsan dauds garr to darbojahs. Tomehr bohmvilla tikkai tur aug, kur siltaka faule irr, un wissa ar fuggeem tohp atwesta.

Mehs wiffi tapat arridsan dauds bohmvillas leetas walkajam un pehrkam. Bohmvillas drahnas naw wissai dahrgas arri preeksch ma-seem zilwekem. Rattuns tohp no bohmvillas auffs, un wehl dauds waisadribas preeksch apgehrba no tahs istaisamas.

Kas tad irr bohmvilla? Za irr weena pukku krumma publik, kam sehklas graudi ap-pakschâ, tapat kâ muhsu puhka sahlehun un dadscheem tahdi irr. Tas augstais radditais schahdus puhkus leef pee-augt ziteem pagruh-

teem sehklas graudeem lai par gaisu tahlu isnessi tohp. Kautkahdu rohkâ nehmukschi, juhs redsat, ka irr lohri smalki paweddeni, weenâ gallâ pee ta sehklas grauda peclippuschi. Bet sawus puhkus no sahlehun un dadscheem mehns ne warram sawehrpt, tapehz ka wiinni irr padands glitti, un ne aiskerrahs weens pee ohtra. Bohmvillas krummeem tur prestim tee irr smalki un ahkaini, un to warr itt labbi darriht. Tapehz jaw dauds gabdu tuhksoschi tohp skaititi, kamehr zilweki irr cemahzju-schees, scho bohmvillu wehrpt un isauft. Ewehtâ bibbelê dauds weetas irr audeklis tulkohes, kur bohmvillas audi irr fasinnami. Geksch ta praweetscha Ezeiela grabmatas 27 nod. 16 p. irr bohmvillas leetas peeminnetas, ko tee Israela behrni pahrdere eeksch ta andeles pilfata Tirus. Yirmâ laifu gr. 4 nod. 21 p. irr bohmvillas wehweri peeminneti; un arri tahs baltaš gobda drehbes, ar kurrakim tas fehninsch Warais Jahsepu apgehrbe (I. Mohi. gr. 41, 42.) irr no bohmvillas biju-schas.

Bohmvillas krummi gandrihs kâ muhsu fu-strenes isstatahs, un gan kahdus trihs gaddus paliktu, kad teem wallu kantu augt. Bet to fehllu puhku dehl tohs zeeni ifgaddos no jauna peeseht. Winni aug wissâs siltâs semmes, tikpatt eeksch Ussias, kâ arridsan eeksch Uprikas un Amerikas. Eeedi leeli, dseltani; kad noseedejuschi, tad sehkla aug ar saweem puhkeem eeksch appaleem paspizeteem wahkeem kam tschetri kambarischi eekschâ. Katrà irr 3 libdi 7 sehklas graudi ar balteem puhkeem, kas lenahkuschi, paschi ussprahgst. Tahds krumms irr jauki usstattams, kad weenâ weeta kofschu seedi, ohtrâ balri puhki eeksch saltu lappu kupluma rahdahs. Kamehr fehllu eesehj semme,

un libbs wissu bohmvillu eedabbu, iseet 8 mehneschi.

Zit fildas semmès isaug arr bohmvillas kohli, libbs 3 affis augsti, kas dirreis weenà gaddà seed un fehlu atness, un daschu laifu pastahw. Bet teem naw tik labba bohmvilla fà teem kruhmeem. Tohs zeeni laudis Indijeru semmè pa rindehm feht stary ribses laukeem. Bet labbi irr jaisrawe sahles aplahrt. — Kad fehla fahf eenahft, tee wahli ussprahgst nakft, un tad zilwekeem gan muddigi jasteidsahs klahu tohs nopluhft. Sauli ne drihft pee ta darba gaidiht, zittabi paschi aisskreen, bet ifdeenàs japlubz rihta krehslà, un tà tas eet zaurus 3 mehneschus, libbs tohs pehdigus dabdu. Bet par to leelu darbu irr arridsan baggati augli, kad tikkai Deews pasargajis no stipra leetus!

Tulihf tohs wahkus atluppina, un bohmvillu istaffa. Tad schahwe fildà faulè, lai ne sakarsahs un ne famaitajahs. Wehl waijaga fehklas graudus no teem puhkeem nopluhft. Scho darbu ar rohkahm dauds ne darra, bet ar eerohzi. Prohti eefsch masa kastina irr divi mangali tik beesi kohpà falikti, ka ta willa warr zauri iseet, bet teem graudeem japaleef wirsä. Estrahdneeks ar weenu rohku skruhwi greesch, kas tohs mangalus weenu ohtram prettim grohsa, un ar ohtru rohku usleef puhkus un nonemm fehklas. Gattawu bohmvillu siipri eebahsch maisös, un tà pahrdohd, un tahlu jo tahlu ar fuggeem aiswedd.

Indijeri bohmvillu ar rohkahm tihri un kahsch, kad to gribb wehryt. Wehryschanu arri winni ne mahf zittabi isdarriht, fà ween ar wahrystu. Un brihnumb! winneem tik labbi ismahziti virksti, fà tahdas smalkas dsihjas sawehryj, fà muhsu gudri meisteri tik fo ar leelahm skunstigahm maschinehm teem warr libbs tapf. Arri winnu stelles irr tahdas wahjas, fà es galwoju, kad muhsu meitas ne spehtu nè maisu audekli ar tahm gohdigi noauft. Bet Indijeri tahdus smalkus audus ausch, un ar tik skunstigem raksteem, fà tee gandrihs

paschi gaisà skreen. Zuhb ne tizzesect, fà tahdu smalku bohmvillas krekku warr wesselu iswilkt zauri zaur weenn grebsenu. Un tahda skohla teem irr no tehwu tehweem eemahzita, jo pee winneem behls deenu muhschu tehwa ammatà ismahzahs, un zittà ne duht.

Bet lai nu redsam, fà muhsu laudis ar bohmvillu dseewa. Zuhb noprohtat, fà wisswairak tapehz bohmvillas audus pagehre, kad schee tik weegli un smalki irr. Nei linni, nei arri sihde tahdu leelu smalkunu ne nefs.

Ruggi bohmvillu pee mums atwedd maisös eebahstu. Bet kuggu ruhme tee pahroleeku siipri safpeesfi tappuschy, un to warr dohmaht, fahda faruschinata un sagreesfa ta bohmvilla no teem isnahf! Wehl arridsan zitti fehklas graudi, wahku gabbali un nessaidrumi eefschà, kas jaistihri. Pabrihku kungeem nu irr tahda maschine, fo par wilku nosauz. Tur mangals greeschahs aplahrt, kas ar lihkeem ahkeem apsisis. Tas to bohmvillu isplubz fo eeleef, un tanehr wehdinatais nopuhfch nessaidrumus prohjam. Nu bohmvillu nefs us zittu maschinu, tur ta tohp kalstita, lai wissi spurri atraisfahs. Tad atkal us zittu maschinu to weenadi isklahj, issteepj, un us nuhju us-tinn. Wehl ta tohp kahsta us leelahm maschines kahstawahm, lai wissi paweddeni weenabi un blakkam paleef islikti. Tad atkal maschinehm to weegli weegli sagreesch schnohra beesumà un tahdu usspohle. Nu warr wehryt.

Bet ta bohmvillas wehryschana schös gad-dös pee mums wairs ne noteel ar rohkahm, nè ar maschinehm, kas wisswairak no karsta uhdèna twaikem tohp aplahrt greesfas. Ar rohkahm wehryjohf, ne warretu nè maisi wairs novelnihf. Bet pateesi irr tahdas wehrypejas sudmallas isdohmatas, fur dauds fimtejas spohles us reisi tohp aplahrt greesfas, un wiss smalkakas dsihjas wehryptas, bes zilweka rohkahm! Tik ween jausleef bohmvilla, un jafafeen dsihjas, kad trahpjujuschees notruhkschas. Rà to mahf darriht, to es juins ne spehju isteikt, to leetu ne redsejis, bet pateesi

tà irr, jo weens kungs Enlanta semmè, wahr-
dà Urkweits, 1769tâ gaddâ tahdas wehrpe-
jas submallas irr isdohmajis, kas pehzati tappe
pahrlabbinatas, un taggad til ristigi eet, ka
no weena mahrzina bohmvillas warr
iswehrpt 350 pahrschjas, un katra pahrs-
schja irr 840 ohlektes dsihju! — Weenu
mahrzinu bohmvillas pehrf, ja dauds makfa,
par 30 sudr. kap. Kad tas preeksch tahdahm
dsihjahm irr sawehrpts, kas preeksch to rupju
Muffelinu derr, tad makfa lihds 2 rub. 40 kap.
Bet kad preeksch wissmalkakahm dsihjahm sa-
wehrpts, tad makfa 125 sudr. rubbulus! —
Un kad no tahda mahrzina bohmvillas dsihjas
wissmalkakas spizzes taifa, tad tahds swars
lihds 2400 rubbulus irr wehrts! —

Bet wehl naw gals brihnumus dsirdeht. En-
lenderi turklaht arri audejas maschines irr is-
dohmajuschi! Weens mahzita's, Kartweits
wahrda, pirmat tahs isdohmaja 1784tâ gab-
dâ, un tahs tappe no uhdena apfahrt greeftas.
Pehz, kad eemahzjahs karsa uhdena twaikus
preeksch submallahm walkaht, tad zitti scho au-
deju maschinu pahrlabvoja, un taggad irr brih-
numa redschana, kad til dauds stelles weenâ
leelâ istabâ faliftas, us kurrahm schautawas
paschas no sewis schurp un turp skreen, kemmes
greeschahs, un bohmi peesitt. Tee wiffi tohp
no ta twaika dsihji, kas ar trubbehm ktruhst pa-
raidihst, kur wajaga. Zilwekeem turklaht naw
zits darbs, kâ ween jausmett dsihjas, jaeleek
faininas, jafaseen dsihjas kad notrubhst, un
janoneim, kas gattawi noausts.

Nu tohp tee audi bleeketi, lai wiffi neskai-
drumi atstahj, un wifs paleek tihrs un balts.
Bet scho darbu arridsan ar skunsti, un ar wif-
sadeem dabbas sishwumeem, itt us ihfu brihdi
padarra. Tad noglitte, un kas tee balti audi,
tohs pahrdohd kohpmanneem. Tohs zittus
(prohti wiffus fattunus) wehl ar pehrwehm ap-
drikke kahdôs rakstôs grihb. Tee raksti irr eeksch
warra jeb tehrauda mangaleem eegreessti, kas
greesdamees us weenu pussi tas pehrwes pee-
neim, un ohtrâ pussi tahs atdohd audeem, kas
wirfû tohp pahri wilfti.

Woi tē naw japeeminn tas wahrds no sweh-
tas bibbeles: (Mahz. Gal. 7, 30.) Deews to
zilweku taifnu irr darrijis, bet tee dohs
dahs us dauds pamannischanam. F. N.

Manna tizziba.

I.

Us augsta kalna tschukkuru
Un juhras krasu klintainu
Tur tohrninsch stahw — un jadohma:
To auf' un bangas sabragga! —

2.

Un auf' un bangas breefmigi
Zr sneega smaggi kuppeni
Gan plohsahs prett scho namminu,
Tas tomehr stahw par brihnumu.

3.

Zuhs pasauls-spehli luhdsami
Zel saudseet mannu tohrniti! —
Man ne irr manta leelaka;
Zo schi irr manna — tizziba.

4.

Tas klints us to schi buhweta
Un zeeti stahw kâ muhschiba,
Ka eekschâ warru drohschi mist
Zrr sauzamis mans — Kungs Jesus Krist.

R. S — 3.

Teesas fludd in aschanas.

Wiffi tee, kam kahdas taifnas prassichanas pee ta
lihdschinniga Leelas Werkenes saimneeka Woita Sa-
muel Labrenza buhtu, kas sawas mahjas inventariu-
ma-truhkuma un zittu parradu dehl atdewis, un pahr
kurra mantu konkurse spreesta, tohp usajinati, pee
saudechanas sawas teefas lihds 25tu Zuhli f. g. pee
Leelas Werkenes pagasta teefas peerteiltees, jo wehlat
neweens wairs ne taps klausihst.

Leelas Werkenes pagasta teefa, 25tâ Mei 1838. 3
††† Samuel Weinberg, pagasta wezz.
(Nr. 50.) F. Bluhmann, pagasta teefas stihweris.

No Kalnamuischas (Hofzumberge) pagasta teefas
tohp wiffi tee, kam kahdas taifnas parradu prassi-
schanas buhtu pee ta Kalnamuischas saimneeka Lahzu
Zahna, Zahn Breman, kas sawas mahjas nespeh-
zibas dehl pats atdewis, un pahr kurra mantu par-
radu dehl konkurse spreesta, usajinati, lihds 3schu
August f. g. ar sawahm prassichanam pee schihs

teefas peeteiktees, jo wehlaſ neweens wairš ne tapš klauſihtš.

Kalnamiſchāš pagasta teefa, 3ſchā Juhni 1838. 3
 J. Gärtner, pagasta wezzakaiš.
 (Nr. 90.) J. Bluhmann, pagasta teefas ſtrihweriš.

No Dohbeleš pagasta teefas tohp wiſſi tee, tam kaħdas parradu praſſiſchanaš buhtu, pee ta Dohbeles ſaimneeka Dſilnu Kaħrla Wułpa, kaš ſawaš mahjaš neſpehziabas deht patš atdewiš, ušaižinati, wiſšwehlaſ liħdš 23ſchu Juhni ſ. g. ar ſawahm praſſiſchanaħm pee ſchiħš teefas peeteiktees, ar to pa-mahziſchanaħu, ka wehlaſ neweens wairš ne tapš klauſihtš. Dohbeleš pagasta teefa, 14tā Mei 1838. 1
 (L. E.) Ewald, peeſehdetaiš.
 (Nr. 268.) Ludwig Ewertš, pagasta teefas ſtrihweriš.

No Waldegahlen = Ekehdeš pagasta teefas tohp wiſſi tee, tam kaħdas taiſnaš parradu praſſiſchanaš pee teem ſaimneekem Krummes Behrtula, Baltahſu Willuma, Branzu Janna, Ruſſu Janna, Remmeſu Kaħrla, Zelmu Jurga, Jahandreiju Wiłta, Jaun-Jindinu Geerta un Eeſalneeku Janna, kurreem ſawaš mahjaš neſpehziabas deht atnemtaš un pahr kurre mantahm konkurſe ſpreeſta, ušaižinati, liħdš 1mu Auguſt ſ. g. pee ſchiħš pagasta teefas peetei-

teek, jo pehž ſchi termina neweens wairš ne tapš klauſihtš. Waldegahlen = Ekehdeš pagasta teefa, 26tā Mei 1838. 2

+++ Jurre Pranz, pagasta wezzakaiš.
 Wilhelm Schneiders, pagasta teefas ſtrihweriš.

No Krohna Kuldigāš pagasta teefas tohp wiſſi tee, tam kaħdas taiſnaš parradu praſſiſchanaš pee ta Krohna Warduppeš muiſchāš ſaimneeka Naħriueeku Andreij Getlera buhtu, pahr kurre mantu parradu deht konkurſe ſpreeſta, ušaižinati, 2 mehneſchu ſtarpā, prohti liħdš 23ſchu Juhni ſ. g. ar ſawahm praſſiſchanaħm peeteiktees, jo wehlaſ neweens wairš ne tapš klauſihtš. Kuldigāš pagasta teefa, 11tā Mei 1838. 1
 +++ Kriſt Krauſe, wezzakaiš.
 (Nr. 194.) E. Schwarz, pagasta teefas ſtrihweriš.

Zitta ſluddinaſchana.

Pee Steffenbagen Kunga Jelgawā warr dab-buht pirk, wiſſuš Latweeſchu Awiſchu gadda gab-jumuš, no 1822tra gadda liħdš 1837tu gadda gab-jumu, jebkatru par 1 ſudraba rubli, papiħru mahſā celiktu. 2

Naudaš, labbiabas un prezju tirguš uš plazzi. Rihgā tanni 30tā Mei 1838.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 55½ kap. papiħru naudaš-geldeja	1	—	1 pohdeš kannepu . . . tappe małſaħtš ar	—	80
5 — papiħru naudaš . . . —	1	40	1 — linnu labbakāš ſurteš — —	2	—
1 jaunš dahlderiš . . . —	1	32	1 — ſliktakāš ſurteš — —	1	80
1 puħrš rudſu . . . tappe małſaħtš ar	1	50	1 — tabaſa . . . — —	—	60
1 — kweeſchu . . . — —	2	35	1 — dſełſeš . . . — —	—	75
1 — neeſchu . . . — —	1	2	1 — ſweeſta . . . — —	2	40
1 — meeſchu = putrainu — —	1	50	1 muzza ſilku, preeſchu muzza — —	6	75
1 — auſu . . . — —	—	60	1 — wiħſchnu muzza — —	7	—
1 — kweeſchu = miltu — —	2	80	1 — ſarķanaš ſaħlš . . . — —	7	—
1 — biħdeletu rudſu = miltu — —	1	80	1 — rupjaš leddaināš ſaħlš — —	5	50
1 — rupju rudſu = miltu — —	1	50	1 — rupjaš baltaš ſaħlš — —	5	—
1 — ſirnu . . . — —	1	60	1 — ſmałkaš ſaħlš . . . — —	4	20
1 — linnu = ſeħklaš . . . — —	2	—	50 graſchi irr warra jeb papiħreš rubliš un warra nauda ſtaħw ar papiħreš nauđu weenā małſā.		
1 — kannepu = ſeħklaš . . . — —	1	20			
1 — kimmenu . . . — —	5	—			

W r i h w d r i e k e h t.

No juħrmallaš-gubernementu augſtaš walbiſchanaš puſeš: Hofraħt von Braunſchweig, graħm. pahrluħkotaiš.
 No. 271.